

Ο καπιταλισμός δεν αντέχει για περισσότερη δημοκρατία

<<<

βερνήσεις της εξαίρεσης και της αναστολής των συνταγματικών εγγυήσεων, όταν αυτές κρίνονται αναγκαίες. Ο Πουλαντζάς έλεγε, σωστά κατά την άποψή μου, ότι ο φασισμός είναι ο καπιταλισμός σε μια κατάσταση εξαίρεσης. Ήταν πάντα έτσι. Δεν ήταν κάποιο τυχαίο το γεγονός, ότι, προκειμένου να τεθεί τέρμα στο κίνημα της εναλλακτικής παγκοσμιοποίησης (παρόλα τα λάθη του κινήματος), έπρεπε να περάσουν μέτρα όπως ο πατριωτικός νόμος και να συνοδευτούν από αντίστοιχους περιορισμούς των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε διάφορες χώρες.

Με αφορμή την κινητοποίηση στις 15 Οκτωβρίου, έγραψες ότι αυτή η παγκόσμια εξέλιξη είναι ένα σημείο εκκίνησης. Μπορούμε να προβλέψουμε τη συνέχεια και το είδος των ερωτημάτων που το ίδιο το κίνημα αναδεικνύει;

Στο βαθμό που η κρίση του καπιταλισμού συνεπάγεται μια κρίση της φιλελεύθερης δημοκρατίας, το κίνημα θα συνεχίσει να απλώνεται πέρα από το 15Μ ή το 15 October. Η επαν-οικειοποίηση της πολιτικής από τις αγορές, ή ο επαν-εκδημοκρατισμός, θα είναι το κεντρικό θέμα. Ωστόσο, η ανθεκτικότητα του κινήματος με την πάροδο του χρόνου, θα εξαρτηθεί από την ικανότητά του να καινοτομεί ταυτόχρονα επικαιροποιώντας το ρεπερτόριό του σε ένα ανταγωνιστικό αγώνα και να θεσμοθετεί τη δική αγωνιστικότητα, τη δική του συμπεριφορά. Αν καταφέρνει να συνδυάσει την ενότητα ενάντια στις προσταγές σε συγκεκριμένες στιγμές, με μια μόνιμη αντιπαράθεση και πειραματισμό, με μια πολλαπλότητα των στρατηγικών μέσα στο κίνημα, τότε θα προχωρήσει. Εάν, από την άλλη πλευρά, δημιουργηθούν εσωτερικά ηγεμονίες, η εσωτερική ζωή του κινήματος θα επιφέρει τον πολιτικό θάνατο του Λεβιάθαν.

Πώς θεωρείς ότι η αριστερά θα πρέπει να αφουγκραστεί αυτή τη φωνή που λέει «δεν μας αντιπροσωπεύετε»;

Σκεπτόμενη διαφορετικές κατηγορίες αξόνων πέρα από την αριστερά και τη δεξιά. Το μήνυμα του κινήματος είναι σαφές: είμαστε το

Πουέρτα ντελ Σολ, Κίνημα 15Μ, 20 Μαΐου 2011

99% έναντι του 1%. Η αριστερά και η δεξιά είναι ύποπτα συμμετρικές, συμπληρωματικές. Ο στόχος τώρα είναι να διατυπωθεί ένας πολιτικός λόγος που θα δίνει μορφή στο αρχικό ζητούμενο, στη ρήξη στην οποία το ίδιο το κίνημα στηρίχτηκε. Η στρατηγική για την επιτυχία πρέπει να κατανοήσει τη συστατική φύση της ρήξης που εμφανίζεται σε κάθε χώρα, με τις διαφορές στη μορφή και στο βαθμό. Η «Αριστερά» πρέπει να αφήσει την «αριστερά»

να επιφέρει τομή στην κοινοβουλευτική πολιτική. Μόνο με το άνοιγμα της κοινοβουλευτικής πολιτικής προς το εξωτερικό, μετατρέποντας τις αριστερές οργανώσεις σε εκπρόσωπους δι-επαφών των αγώνων έξω από το κοινοβούλιο, η αριστερά μπορεί να ανταποκριθεί στο κίνημα. Οτιδήποτε άλλο, είναι σαν να γίνεται διαγωνισμός δυνατής φωνής μεταξύ κωφών, όπως σε μεγάλο βαθμό συμβαίνει τώρα.

* Ο Ραϊμούντο Βιέχο Βίνιας γεννήθηκε στο Vigo της Ισπανίας, την ίδια μέρα που στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού ξεκίνησε το Γούντστοκ. Είναι καθηγητής Πολιτικής Θεωρίας στο Αυτόνομο Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης και ερευνά θέματα που σχετίζονται με τα κοινωνικά κινήματα, τις συλλογικές ταυτότητες και τις μεταλλάξεις της κυριαρχίας σε παγκόσμιο επίπεδο. Έξω από τα τείχη του πανεπιστημίου, συνεργάζεται με τα περιοδικά «Publico» και «Diagonal i Directa», συμμετέχει στο CEPS (κέντρο συνάντησης ακτιβιστών και διάφορων κοινωνικών κινήματων) και έχει γράψει τα βιβλία «Les raons dels indignats» (2011), «Principis de la ciutat. Tres paradigmes normatius i la politica contenciosa» (2010), «La II Unificacion de Alemania: Discurso y accion. Un estudio sobre el nacionalismo aleman actual» (2001), «Historia do nacionalismo» (2001), «O Muro e a Nacion» (1996), «A II Unificacion de Alemania. Transicion a democracia e cuestion nacional» (1994), «A universidade no periodo isabelino» (1992), «Miseria do movimento estudantil» (1992).

Καταλαμβάνοντας τις πλατείες, ανακαταλαμβάνοντας την πολιτική

<<<

σμένοι», διατύπωσαν αναπαράστατικά την (εύλογη) δυσπιστία τους στις άνευρες και καθόλα αποσοβήσιμες απ' το πολιτικό σύστημα τελετές διαμαρτυρίας. Ταυτόχρονα, όμως, υπέβαλαν και το αίτημα - αν όχι υπέρβασης - τουλάχιστον «εκκοσμίκευσης» δραματολογικών που σμιλεύτηκαν σε προηγούμενες ιστορικές εμπειρίες (ενδεικτικά αναφερόμαστε στον ελληνικό «Δεκέμβρη»). Υπ' αυτή την έννοια, υπενθύμισαν ότι στη συγκρουσιακή πολιτική προνόμιο δεν έχουν μόνο ούτε οι κατ' επίφαση διεκδικητές, αλλά ούτε και οι «μυημένοι».

Οι «Αγανακτισμένοι» δεν ήταν σίγουρα επί της αρχής ούτε «Υποταγμένοι», αλλά ούτε και «Εξεγερμένοι».

Η συγκρουσιακή πλοκή των Λαϊκών Συνελεύσεων: Άμεσα... δημοκρατία!

Όπως σε κάθε διαδικασία μαζικής πολιτικοποίησης, έτσι και στην περίπτωση που εξετάζουμε «οι κοινοί της Πλατείας» δεν έφεραν «καθαρά» κι ορθόδοξα πολιτικά και κοινωνιολογικά χαρακτηριστικά. Αναφερόμενοι πάλι στην ελληνική εμπειρία, οι πατριώτες - και «εθνικά ταπεινωμένοι» - συνέπλεαν με τους λεγόμενους «μικροαστούς του καναπέ», τους αριστερούς κι αριστεριστές, τους κινηματικούς αναρχικούς,

τους ... ακαθόριστους.

Αν προσεγγίζαμε την εν λόγω διεκδικητική υπόσταση με αυστηρά κοινωνιολογικά κριτήρια, θα κάναμε λόγο για μαζική είσοδο/έξοδο στην πολιτική του δρόμου μικροαστικών στρωμάτων, που συγκροτούν το συλλογικό τους εγώ με αναφορά στο status του «Αγανακτισμένου». Πράγματι. Αν, όμως, υιοθετήσουμε μια πιο δυναμική ματιά στα πράγματα και σκεφτούμε τη συγκρότηση συλλογικών ταυτοτήτων ως μια αέναη και σχεσιακή διαδικασία (αυτο)πραγμάτωσης ενός συγκεκριμένου πολιτικού εγχειρήματος μέσα απ' τις πρακτικές που το υποστηρίζουν, ο αναλυτικός καμβάς αλλάζει.

Εν προκειμένω, είναι αδύνατον να διαβάσουμε τη δυναμική των «Πλατειών» και του διεκδικητικού ιζήματος που αφήνουν στα συγκρουσιακά γεγονότα που θα ακολουθήσουν, αν δεν λάβουμε υπόψη τις κομβικές εσωτερικές μορφές και πρακτικές οργάνωσης του βίου της πλατείας: τις Λαϊκές Συνελεύσεις. Κι εδώ η συμβολή τόσο του προτύπου οργάνωσης της Πουέρτα ντελ Σολ, όσο και του ανθρώπινου δυναμικού που, κουβαλώντας στις διεκδικητικές του αποσκευές την εμπειρία συμμετοχής σε συλλογικότητες της ευρύτερης κινηματικής Αριστεράς, εμπύχωσε το χώρο, είναι αδιαπραγμάτευτη.

Οι Λαϊκές Συνελεύσεις δεν ήταν απλώς ένα αναγκαίο τέχνασμα πα-

Διαδηλωτές στο Τελ Αβίβ διεκδικούν χαμηλότερο κόστος διαβίωσης και κοινωνική δικαιοσύνη, 4 Σεπτεμβρίου 2011.

ράτασης του διεκδικητικού βίου των Πλατειών, ούτε ένας απλός κινηματικός μιμητισμός. Στην ελληνική περίπτωση (αλλά και στις άλλες ευρωπαϊκές εμπειρίες) τολμούμε να πούμε ότι:

Λειτουργήσαν ως έμπρακτο εργαστήριο πειραματισμού με μορφές πραγματικά δημοκρατικού διαλόγου και ανταλλαγής, όπου όλοι και όλες είχαν ισότιμη κι αντιεραρχική συμμετοχή και οι αποφάσεις ήταν «καταδικασμένες» να παρθούν με σεβασμό στην αρχή της συναίνεσης.

Ενθάρρυναν τη διαδικασία συγκρότησης ενός «συλλογικού εγώ», διαδικασία κρίσιμη προκειμένου

να στηλιτευτεί - αν όχι ν' αναχαιτιστεί - η κατασταλτική ανταπάντηση στη διαμαρτυρία.

Εμπλούτισαν με νέα οργανωτικά υποδείγματα διεκδίκησης τόσο τις εντόπιες πολιτικές αρένες, όσο και τις διεθνείς.

Τέλος, απομάγευσαν τις όποιες μεταφυσικές επικλήσεις σ' ένα αύριο που διαρκεί πολύ, θέτοντας το αίτημα της Δημοκρατίας των «πραγματικών» ανθρώπων...

Άμεσα!

* Η Λουκία Κοτρωνάκη είναι υποψήφια διδάκτωρ Πολιτικής Κοινωνιολογίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.